

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Ступінь вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень	Форма навчання	Денна Заочна	Навчальний рік/семестр	2-й рік/ III семестр 2023/2024 навчальний рік
-----------------------------	--------------------------------------	-----------------------	-------------------------	-------------------------------	--

Силабус

Назва навчальної дисципліни	Історія світової літератури: Література Середньовіччя
Кафедра	філології (українське відділення)
Освітня програма	Спеціальності підготовки бакалаврів з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за напрямом 014 Середня освіта (Українська мова та література); Кваліфікація: бакалавр середньої освіти, вчитель української мови і літератури та світової літератури Форма навчання денна / заочна
Тип дисципліни, кількість кредитів та годин (лекції/семінарські, лабораторні заняття/самостійна робота)	Тип дисципліни (обов'язкова чи вибіркова): обов'язкова Шифр дисципліни: OK 11 Історія світової літератури: Література Середньовіччя Кількість кредитів: 4 (120 годин) Лекції: 28 Семінарські/практичні заняття: 20 Лабораторні заняття: Самостійна робота: 72
Викладач(і) відповідальний(і) за викладання навчальної дисципліни (імена, прізвища, наукові ступені і звання, адреса електронної пошти викладача/ів)	- Бергсасі Аніко Ференцівна завідувач кафедри, професор; доктор з гуманітарних наук, доцент beregszaszi.aniko@kmf.org.ua - Чонка Тетяна Степанівна кандидат філологічних наук, доцент chonka.tetyana@kmf.org.ua - Кейс Маргаріта Юріївна доцент; кандидат історичних наук зі спеціальності етнологія kesz.margit@kmf.org.ua
Пререквізити навчальної дисципліни	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань зі вступу до літературознавства, з історії української літератури, античної літератури, психології та педагогіки, достатніх для сприйняття матеріалу, а також досвід роботи з літературними та літературно-критичними джерелами, вміння узагальнювати і систематизувати поданий матеріал.
Анотація дисципліни, мета та очікувані програмні результати навчальної дисципліни,	Курс «Історія світової літератури: Література Середньовіччя» є нормативною навчальною дисципліною зі спеціальності 01 Освіта/Педагогіка за напрямом 014 Середня освіта (Українська мова і література), яка викладається у III семестрі в обсязі 4 кредитів.

**основна тематика
дисципліни**

Курс розроблено таким чином, щоб надати студентам необхідні знання, обов'язкові для розуміння своєрідності світового літературного процесу доби Середьовіччя.

Мета викладання навчальної дисципліни – дати студентам уявлення про основні явища літератури Середніх віків, розглянути вузлові проблеми літературного життя в загальному контексті суспільно-духовної ситуації, розкрити закономірності існування і специфіки розвитку протидіючих естетичних явищ, їх взаємодію в процесі поглибленого аналізу світоглядних основ творчості письменників і всебічного вивчення поезики.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **загальних компетентностей**:

ЗК 1. – Здатність усно й письмово спілкуватися українською мовою як державною в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійній діяльності.

ЗК 2. – Здатність системно аналізувати головні тенденції історичного розвитку українського народу, цінувати його культурно-історичні та морально-етичні надбання та сприяти розв'язанню актуальних загальнодержавних і суспільних завдань.

ЗК 3. – Здатність до критичного мислення й ціннісно-світоглядної реалізації особистості. Здатність учитися впродовж життя й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 4. – Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; використання інформаційних і комунікаційних технологій, зокрема для вирішення стандартних завдань професійної діяльності.

ЗК 5. – Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 6. – Здатність діяти із соціальною відповідальністю, розуміти основні принципи буття людини, природи, суспільства.

ЗК 7. – Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 9. – Цінування мультикультурності та повага до неї.

ЗК 10. – Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 11. – Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **фахових компетентностей**:

ФК 4. – Здатність характеризувати загальні властивості літератури як мистецтва слова, закони побудови художнього твору, особливості письменницької праці, літературні стилі, наукові методи і школи в літературознавстві.

ФК 5. – Здатність аналізувати основні тенденції розвитку світового літературного процесу та українського письменства.

ФК 6. – Системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до XXI століття,

еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища.

ФК 8. – Здатність розуміти сутність й соціальне значення майбутньої професії, основних проблем дисциплін, що визначають конкретну філологічну галузь, їх взаємозв'язку в цілісній системі знань.

ФК 9. – Здатність організовувати і здійснювати навчально-виховний процес з української мови і літератури та світової літератури.

ФК 11. – Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 16. – Здатність ефективно і компетентно брати участь у різних формах наукової комунікації (наукові панелі, конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) в професійній (освітній) сфері.

ФК 17. – Дотримуватись принципів академічної доброчесності.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. – Використовувати українську мову як державну в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійному спілкуванні.

ПРН 2. – Аналізувати головні тенденції історичного розвитку українського народу, аргументувати свої погляди на дискусійні моменти з історії України та сучасного суспільного життя.

ПРН 3. – Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідні дані з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 4. – Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 5. – Демонструвати розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства.

ПРН 7. – Застосовувати філологічні знання для розв'язання професійних завдань.

ПРН 8. – Використовувати інформаційні й комунікаційні технології, зокрема для вирішення стандартних завдань професійної діяльності.

ПРН 13. – Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями (зокрема представниками інших культур) державною мовою, усно й письмово, використовуючи концептуальні наукові та практичні знання, когнітивні вміння та навички.

ПРН 15. – Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ПРН 17. – Уміння розуміти закономірності літературного процесу, художнього значення літературного твору у зв'язку з суспільнолітературною ситуацією, літературною критикою і літературною епохою.

ПРН 18. – Знання кращих творів української і світової літератури.

Тематика курсу

Тематика лекційних занять з курсу (28 г.)

Тема 1. Історичні процеси періоду Середньовіччя. Середньовічна література: хронологічні межі та періодизація.

Тема 2. Клерикальна література.

Тема 3. Загальна характеристика Біблії, Веди і Корану.

Тема 4. Світська література латинською мовою.

Тема 5. Кельтська література.

Тема 6. Скандинавська література.

Теми 7-8. Французький героїчний епос. Німецький героїчний епос. Іспанський героїчний епос.

Тема 9. Лицарська лірика. Поезія вагантів.

Теми 10 -11. Лицарські романи.

Тема 12. Середньовічна література Сходу.

Тема 13. Міська література. причини її виникнення. Жанри міської літератури.

Тема 14. Данте Аліг'єрі. Загальний огляд життя і творчості. Детальний аналіз "Божественної комедії".

Тематика практичних занять з курсу «Література Середньовіччя» (20 г.)

Тема 1.

1. Середньовічна література: хронологічні межі та періодизація
- 2 Джерела середньовічної літератури
- 3 Загальна характеристика літератури раннього середньовіччя
- 4 Періодизація середньовічної латиномовної літератури
- 5 Загальна характеристика літератури зрілого середньовіччя

Тема 2.

1. Середньовічна релігійна література. Клерикальна література.
2. Біблія.
3. Апокрифічна література.
4. Есхатологічна література.
5. Патристика – патрологія.
6. Агіографія.

Тема 3.

Ранні форми середньовічної епіки.
Кельтський епос.
Ісландські саги.
Еддична поезія.
Поема про Беовульфа.

Тема 4.

Класичний середньовічний епос.
Французький героїчний епос.
Іспанський героїчний епос. Німецький героїчний епос.

Тема 5.

Лицарська поезія середньовіччя.
Лицарство як особливе явище середньовічного життя.
Поезія трубадурів.

Міннезанг.

Тема 6.

Лицарський роман.

Відмінності між героїчним епосом та куртуазним романом.

Розвиток бретонського циклу західноєвропейського лицарського роману XII ст. Куртуазний роман другої половини XII ст. тематичні цикли, особливості поетики лицарського роману.

Роман про Трістана та Ізольду.

Міфологічне підґрунтя романів бретонського циклу. «Смерть Артура» Томаса Мелорі.

Зв'язок міфу про Святий Грааль з кельтською міфологічною традицією. Легенди про Грааль у дзеркалі світової літератури. Романи Кретьєна де Труа (1130-1190) на сюжети артурівського циклу. Особливості сюжету роману «Лицар Лева».

Тема 7.

Міська література.

Загальна характеристика.

Тваринний епос («Роман про Ренара»).

Поезія вагантів та голіардів.

Творчість Франсуа Війона

Тема 8.

Середньовічна література Сходу.

Із персько-таджицької лірики.

Рудакі.

Омар Хайям.

Гафіз .

Із китайської лірики

Лі Бо .

Ду Фу

Тема 9.

Середньовічна драма. Видіння.

Бестіарій.

Передновелістика. Народна лірика середньовіччя.

Балада.

Іспанський романс.

Тема 10. Початок нової ери. Данте Аліг'єрі

Питання до екзамену:

1. Загальна характеристика західноєвропейської літератури Середньовіччя (хронологічні межі, періодизація, світоглядна картина, мовна і жанрова система).
2. Література латинською мовою (клерикальна та світська).
3. Загальна характеристика Біблії.
4. Загальна характеристика Корану.
5. Загальна характеристика Веди.
6. Тематика та поетика ірландських саг. Образ Кухуліна.
7. Давньоскандинавська література. «Старша Едда». Поезія скальдів. Саги: тематика, художні особливості.

	<p>8. Давньогерманський героїчний епос. «Пісня про Гільдебранда».</p> <p>9. Англосаксонська «Поема про Беовульфа».</p> <p>10. «Пісня про Роланда» як зразок французького героїчного епосу.</p> <p>11. Особливості іспанського героїчного епосу. «Пісня про мого Сіда».</p> <p>12. Особливості німецького героїчного епосу. «Пісня про Нібелунгів».</p> <p>13. Загальна характеристика лицарської культури 12-13 ст.</p> <p>14. Тематика та поетика лірики провансальських трубадурів.</p> <p>15. Рицарський роман. Класифікація рицарського роману.</p> <p>16. Сюжетні джерела та характеристика роману про Трістана та Ізольду.</p> <p>17. Кретьєн де Труа та його роль у розвитку європейського роману.</p> <p>18. Виникнення та особливості міської літератури.</p> <p>19. Алегоричний епос: тематика, жанри, приклади.</p> <p>20. Розвиток середньовічного театру. Зміст та жанри середньовічної драми.</p> <p>Художні тексти для обов'язкового прочитання:</p> <p>1. Біблійні притчі. Книга Пісні Пісень Соломона.</p> <p>2. Ірландські саги (одна на вибір студента).</p> <p>3. Ісландські саги (одна на вибір студента).</p> <p>4. Старша Едда.</p> <p>5. Поема про Беовульфа.</p> <p>6. Пісня про Роланда.</p> <p>7. Пісня про Нібелунгів.</p> <p>8. Пісня про Сіда.</p> <p>9. Поезія Бернарта де Вентадорна, Бертрана де Борна, Вальтера фон дер Фогельвайде.</p> <p>10. Франсуа Війон. Балада прикмет. Балада на прислів'ях.</p> <p>11. Студентські середньовічні пісні. „Гаудеамус”.</p> <p>12. Бедьє Ж. Роман про Трістана та Ізольду.</p> <p>13. Кретьєн де Труа. Ланселот, або Лицар воза.</p> <p>14. Роман про лиса Ренара.</p> <p>15. Данте. Божественна комедія.</p>
<p>Критерії контролю та оцінювання результатів навчання</p>	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> - підготовка до семінарських занять : максимальна кількість 30 балів (10 занять по 3 бали, але мінус три бали за кожне заняття, якщо студент не підготувався, не був на семінарі і не здав теми); - виконання самостійної роботи, індивідуальне науково-дослідне завдання, презентоване під час семінару: максимальна кількість 30 балів; - модулі: максимальна кількість балів 40; <p>Підсумкова максимальна кількість балів 100.</p>

	<p>При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат.</p>
<p>Інші інформації про дисципліни (політика дисципліни, технічне та програмне забезпечення дисципліни тощо)</p>	<p>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу: Презентації, лекції, індивідуальні науково-дослідні та творчо-пошукові завдання, самостійна робота з методичними, теоретичними і літературно-критичними джерелами. Технічне забезпечення: Classroom дисципліни Код Classroom</p>
<p>Базова література навчальної дисципліни та інші інформаційні ресурси</p>	<p>Базова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Давиденко Г.Й., Акуленко В. Л. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007 – 248 с. 2. Ковбасенко Ю.І. Література Середньовіччя. Посібник для учителів і студентів. КИЇВ – 2014. 3. Література західноєвропейського середньовіччя /під. ред. Висоцької Н.О.: Навчальний посібник для студентів гуманітарних факультетів з курсу “Історія зарубіжної літератури”. - Вінниця, НОВА КНИГА, 2003. – 464 с. 4. Рубанова Г.Л. Історія світової літератури. Західноєвропейське Середньовіччя (3-14ст.). – Л., 2004. 5. Шаповалова М.С., Рубанова Г.Л., Моторний В.А. Історія зарубіжної літератури. Середні Віки та Відродження. – Л., 1993. 312 с. <p>Інформаційні ресурси Сайт літературно-критичних матеріалів з історії літератури середніх віків та Відродження Давиденко Г.Й. Акуленко В.Л. Історія зарубіжної літератури Середніх віків та доби Відродження.-К., 2007 Шаповалова М., Рубанова Г., Моторний В. Історія зарубіжної літератури.- Львів, 1993</p>